

Ontruimingen

Tussen mei 1940 en september 1944 zetten de Duitse bezetters driehonderdduizend Nederlanders uit hun huizen. Zij moesten evacueren om het Duitse leger de ruimte te geven. Vooral het kustgebied werd verboden militair terrein. Van Den Helder tot Hoek van Holland gold een strandverbod. In dat gebied werden veel gebouwen en soms zelfs hele wijken gesloopt om plaats te maken voor de bunkers, mijnen en prikkeldraad die een geallieerde invasie moesten tegenhouden. Zo werden bijvoorbeeld heel Scheveningen en een deel van Den Haag geëvacueerd. Honderdduizend Hagenaars moesten elders onderdak zoeken.

De gevechten tijdens de bevrijding van Nederland brachten een nieuwe stroom evacués op gang. Soms vluchtten de mensen zelf voor het oorlogsgeweld, maar vaak werden ze – door de legers aan beide kanten van het front – gedwongen om te vertrekken. Dat was voor hun eigen veiligheid én opdat ze niet in de weg zouden lopen bij de gevechtshandelingen.

Tijdens de hevige gevechten rond Arnhem besloten de Duitsers op 23 september 1944 de dorpen en steden in de buurt te evacueren: 150.000 mensen zwermden uit over de Veluwe en soms nog verder. Met hun belangrijkste bezittingen in karretjes, kinderwagens, fietsen en andere vervoermiddelen verlieten de evacués het frontgebied. Na de evacuatie roofden de bezetters veel huizen in Arnhem helemaal leeg, om de Duitse slachtoffers van geallieerde bombardementen van nieuw huisraad te voorzien.

In de daaropvolgende maanden werden meer dorpen en steden geëvacueerd. De Duitsers hadden niet alleen het belang van de bevolking op het oog, maar ook hun eigen belang: waar geen Nederlanders meer aanwezig waren, hoefden ze ook niet bang te zijn voor sabotageacties. De bewoners vertrokken naar het noorden van Nederland. Daar werden ze tijdelijk bij andere mensen in huis opgevangen. Zo kon het gebeuren dat een woonplaats al in 1944 bevrijd was, maar dat de mensen uit die plaats zelf nog een halfjaar moesten wachten.